

WPROWADZENIE

Łaskawemu Czytelnikowi trafia dziś w ręce tom zatytułowany *Między Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie a Seminarium Duchownym w Białymstoku*. Jak nietrudno się domyśleć, okazją do publikacji jest stulecie niepodległości Polski. Zrąb tematyczny niniejszego tomu oscyluje wokół tego, co stanowi wspólną historię Wilna i Białegostoku, łączącą dziś znajdujące się po dwóch stronach granicy państwowej obszary, tworzące niegdyś część jednego kraju i jednej Archidiecezji Wileńskiej.

Ta historia zmeandrowana tokiem działań II wojny światowej, trudnymi nieraz relacjami pomiędzy dwoma sąsiadującymi ze sobą narodami polskim i litewskim, wysiłkami określenia nowej, powojennej racji bytu i sposobu życia, stanowi swoisty konglomerat spraw i problemów. Pośród tych „zakrętów historii” może trudno odkryć jeszcze jeden aspekt, a jest on niezmiernie ważki i istotny. Mowa o aspekcie religijnym. W omawianych w tym tomie kwestiach nawet fundamentalny. Bo przecież mówimy o Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, o wileńskim i białostockim Seminarium Duchownym, o męczennikach Archidiecezji Wileńskiej i Białostockiej. Ten aspekt łączy się też z aspektem narodowym. Mówimy o tym, co minęło, ale i o tym, co trwa nadal w zakamarkach duszy i serca, we wspomnieniach, w treściach książek i artykułów i co jest dla nas, dziś tworzących i przeżywających rzeczywistość, nie tylko historią, ale przede wszystkim żywą nauką. Wypada sobie życzyć, by taką się okazywało.

Tom podzielony został na dwie zasadnicze części. Pierwsza, zatytułowana *Wspólne dziedzictwo* niech przeniesie Czytelnika do przedwojennego Wilna i do powojennego Białegostoku i niech pomoże poczuć ducha tamtych czasów i wydarzeń. Składa się z sześciu artykułów, pośród których wybitny znawca tych spraw, ks. dr Tadeusz Krahel, przybliży nam historię Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie z okazji 100-lecia jego reaktywacji, a dalej opowie o błogosławionych męczennikach wileńskich i białostockich. Piszący te słowa o roli i znaczeniu Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie w powstaniu Seminarium Duchownego w Białymstoku. Książd dr Adam Szot przybliży dzieje pierwszego roku

studiów w białostockim Seminarium Duchownym. Profesor Cezary Kukło opowie o roli Kościoła rzymskokatolickiego w dziejach Polski w ostatnich stu latach, ks. Józef Grygotowicz podzieli się z nami refleksją przy okazji 60-lecia święceń.

Druga część tomu zawiera przemówienia inauguracyjne rektora Archidiecezjalnego Wyższego Seminarium Duchownego w Białymstoku wygłoszone w latach 2013-2018. Być może – i taką żywą nadzieję – przybliżą one Czytelnikowi nasze Seminarium Duchowne i pomogą ogarnąć w pełniejszy sposób zarówno Uczelnię, jak i jej studentów oraz absolwentów.

ks. dr hab. Andrzej Proniewski, prof. UwB